



DATUM  
2013-06-27  
ERT DATUM  
2013-05-02

DIARIENR  
2013/117-4  
ER BETECKNING  
Ju2013/3126/L6

Regeringskansliet  
Justitiedepartementet  
103 33 Stockholm

## Slutbetänkandet E-röstning och andra valfrågor (SOU 2013:24)

*Statskontorets remissvar begränsar sig till frågan om e-röstning*

### Kostnader för e-röstning

Utredningen gör bedömningen att införandet av val med modern informationsteknik ökar tillgängligheten vilket bland annat kan medföra ett ökat valdeltagande. De gör också bedömningen att det kan reducera kostnaderna för val på lång sikt. Statskontorets bedömning är att en sådan kalkyl är förenklad – det är svårt att kombinera ökad tillgänglighet och samtidigt minska kostnaderna. I takt med att det blir fler som e-röstar kommer det sannolikt bli ett kostnadseffektivt sätt att genomföra val på. På sikt kommer kostnaderna per avlagd e-röst bli lägre. Samtidigt måste vi beakta att i takt med att fler väljer att e-rösta så minskas kostnadseffektiviteten för det traditionella sättet att rösta. Åtminstone om krav på exempelvis tillgänglighet till vallokaler skall kvarstå. Det finns sannolikt ett flertal faktorer som är trögrörliga i förhållande till ett sjunkande traditionellt valdeltagande. Det gör att kostnaderna för dessa former av val inte kommer att minska i samma utsträckning som valdeltagande i dessa former minskar – resultatet blir minskad kostnadseffektivitet. En minskad andel som röstar traditionellt leder under dessa förutsättningar sannolikt till att kostnaderna per avlagd röst ökar (allt annat lika).

Kommittén skriver att e-röstning bara ska betraktas som ett komplement till traditionell röstning men det är svårt att se hur användandet ska begränsas. Med tanke på hur människors internet- och datorvanor förändrats över tiden är det inte osannolikt så att en relativt stor andel av väljarna kommer att välja denna metod framför de traditionella formerna. I takt med att en större andel väljer att e-rösta så minskar också andelen som väljer de mer traditionella formerna (allt annat lika) vilket påverkar möjligheterna för att upprätthålla nuvarande system på ett kostnadseffektivt sätt. Statskontoret anser därför att införandet av ett nytt system för så kallad e-röstning innebär en avvägning av olika värden. Är tillgänglighet och valdeltagande viktiga aspekter är dubbla system önskvärt. Det kommer med stor sannolikhet inte sänka kostnaderna för genomförandet av val – snarare kommer de att öka. På köpet kan det komma andra mervärden, såsom ökad tillgänglighet och kanske också ett ökat valdeltagande. Om ett moderniserat valförfarande inte tillåts medföra ökade kostnader kan prioriteringar vara nöd-



vändiga. Exempelvis kan antalet vallokaler komma att minskas med sämre tillgänglighet som följd.

### **Okontrollerade miljöer**

Utredningen väljer att särskilt fokusera på röstning via internet i s.k. okontrollerade miljöer. Statskontoret anser att det är mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att säkerställa valhemligheten och utesluta otillbörlig påverkan vid röstning i sådana miljöer. Det begränsar också myndigheternas möjligheter att kontrollera förutsättningarna vid själva valhandlingen.

Även om kommitténs exempel på förslag framstår som relevanta och rimliga så innebär de en förskjutning av ansvar – från myndighet till individ. Rent principiellt är detta ett problem. Praktiskt så kan dessa problem också antas bli stora om det är så att e-röstning får ett större genomslag än räknat. Statskontoret anser att denna aspekt inte fått tillräcklig uppmärksamhet i utredningen och gör bedömningen att dessa frågor bör utredas och belysas ytterligare innan en reform är möjlig.

### **Fortsatt utredningsarbete**

Statskontoret delar utredningens bedömning att det finns ett behov av att fortsätta bygga kunskap i frågor om e-röstning liksom det finns ett behov av att utvärdera försök som genomförs under de närmaste åren. Statskontoret anser att en fortsatt utredning särskilt bör uppmärksamma och uppskatta de ekonomiska konsekvenserna av en reform. En sådan beräkning bör ta hänsyn till de samlade kostnaderna för dubbla system alternativt för val under olika scenarier. För det andra bör riskerna med e-röstning i okontrollerade miljöer undersökas vidare. Om valhemligheten och skydd mot otillbörlig påverkan inte helt kan garanteras i okontrollerade miljöer, hur skapas ett system som kompenserar för dessa brister? Vilka alternativ finns? Vad säger erfarenheter från andra länder?

Ställföreträdande generaldirektör Mikael Halápi har beslutat i detta ärende. Utredare Johan Mörck, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Mikael Halápi

Johan Mörck